

ВИСНОВОК

наукового керівника

щодо дисертації Москаленко Марини Олександрівни

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

на тему: «Інституційне забезпечення е-комерції в мережевій економіці»

(назва дисертації)

на здобуття ступеня доктора філософії

за спеціальністю 051 «ЕКОНОМІКА»

(шифр і назва спеціальності)

1. Характеристика особистості здобувача.

Москаленко М.О. 1990 року народження має де-кілько вищих освіт.

2007-2012 роки навчання на економічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, за спеціальністю: „Маркетинг”, який закінчила та отримала диплом.

2015-2018 роки навчання на юридичному факультеті Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, за спеціальністю: „Правознавство”, який закінчила та отримала диплом.

2015-2017 роки навчання на ОПІ магістра «Менеджмент зовнішньо економічної діяльності» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, яку закінчила та отримала диплом.

2017-2019 роки навчання на ОПІ магістра «Англійська мова» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна на факультету іноземних мов, яку закінчила та отримала диплом.

У 2021 році вступила за конкурсом до аспірантури економічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Навчається на ОНП за галуззю знань «Соціальні та поведінкові науки» для здобуття ступеня доктор філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Трудового стажу не має. На даний момент перебуває у декретній відпустці. Сімейний стан - незаміжня, виховує двох доньок.

За час навчання в аспірантурі проявила себе як цілеспрямована, наполеглива та вдумлива аспірантка Має хист до наукової роботи.

2. Виконання освітньо-наукової програми.

Аспіранткою *Москаленко М. О.* повністю виконано індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна за спеціальністю 051 «Економіка», який включав цикл загальної підготовки 22 кредита, цикл фахової підготовки 24 кредити (6 кредитів –нормативні компоненти, 12 кредитів вибіркові компоненти, 6 кредитів педагогічна практика), за дисциплінами:

Філософські засади та методологія наукових досліджень 5 кредитів (150 годин)

Іноземна мова для аспірантів 10 кредитів (300 годин)

Підготовка наукових публікацій та презентація результатів досліджень 4 кредити (120 годин)

Інтелектуальні системи аналізу даних 3 кредита (90 годин)

Сучасна теоретична економіка 3 кредита (90 годин)

Методологія дослідження та практика вимірювання економічних процесів 3 кредита (90 годин)

Соціальна відповідальність 3 кредита (90 годин)

Статистичне моделювання та прогнозування 3 кредита (90 годин)

Теорія ігор та її застосування в економічному аналізі 3 кредита (90 годин)

Економіко-статистичні методи дослідження кон'юнктури ринку 3 кредита (90 годин)

Педагогічна практика 6 кредита (180 годин),

що повністю відповідає Національній рамці кваліфікацій та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261. із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 283 від 03.04.2019, № 283 від 03.04.2019, № 502 від 19.05.2023, № 507 від 03.05.2024 та галузевому стандарту вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» для третього (освітнього-наукового) рівня вищої освіти, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 10.05.2022 р. № 424.

Аспіранткою *Москаленко М. О.* здобуто глибинні знання зі спеціальності «Економіка» (46 кредитів ЄКТС): набуто практичних навиків, сформована інтегральна компетентність: здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері економіки, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Проявила себе наполегливим, відповідальним науковцем, своєчасно виконувала всі розділи індивідуального навчального плану, відвідувала лекції та семінарські заняття, які проводили науково-педагогічні працівники факультету.

Аспірантка *Москаленко М. О.* оволоділа загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду.

Під час виконання освітньо-наукової програми аспірантури аспірантка *Москаленко М. О.* набула універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять.

Москаленко М. О. здобула мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (*англійською*) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.

Аспіранткою *Москаленко М. О.* здобуто необхідні теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності. *Москаленко М. О.* оволоділа методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провела власне наукове дослідження, результати якого мають новизну, теоретичне та практичне значення.

3. Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова освітньо-наукової програми).

Індивідуальний план наукової роботи аспірантки *Москаленко М. О.* було затверджено рішенням вченої ради економічного факультету Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна *дата* (протокол №). Науковий керівник Коломієць Ганна Миколаївна, *професор ЗВО, доктор економічних наук, професор*) була затверджена в 2023 році у зв'язку зі звільненням наукового керівника). Термін виконання роботи: *2021-2025 роки.*

Аспірантка *Москаленко М. О.* своєчасно виконувала всі розділи індивідуального плану наукової роботи в установлені терміни. Своєчасність та повнота виконання індивідуального плану аспірантки підтверджена результатами піврічної проміжної, підсумкової (річної) та заключної атестації.

Відповідально ставилася до поставлених завдань. Зокрема, своєчасно і в повному обсязі провела усі види досліджень із застосуванням сучасних та інформативних методів дослідження.

4. Актуальність дисертації.

Аспіранткою *Москаленко М. О.* сумісно із науковим керівником за результатами аналізу наукової літератури в обсязі 313 джерел (*в тому числі 246 англомовних*) визначено актуальність теми, яка полягає в тому, що внаслідок постійно зростаючого проникнення інтернет-технологій в усі сфери господарської діяльності електронна комерція стала одним із найбільш висхідних світових трендів, за яким багато експертів і бізнес-практиків бачать значні перспективи розвитку економіки.

В сучасних реаліях України, обумовлених воєнними діями, е-комерція може стати каталізатором економічного зростання, імперативом переходу національної економіки на якісно новий рівень розвитку. Незважаючи на постійну увагу фахівців різних галузей до розгляду електронної комерції, недостатність фундаментального дослідження інституційних засад цієї динамічно прогресуючої сфери та необхідності їх удосконалення, гальмує її вклад у відтворення національної економіки. На підставі визначеної актуальності було сформульовано мету, завдання та методи дослідження.

5. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Аспірантка *Москаленко М. О.* виконала дослідження в межах планової науково-дослідної теми кафедри економічної теорії та економічних методів управління Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Сучасна господарська система: інформаційно-комунікаційні імперативи посткризового розвитку» (номер державної реєстрації 0121U100453), де особисто автором досліджувалися інститути е-комерції: зміст, структура, моделі в контексті впливу на національну економіку.

6. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна.

Аспіранткою *Москаленко М. О.*

вперше:

– диференційовано актуальні моделі конституючої норми е-комерції - довіри, як форми прояву її фундаментальної структури в різних національних господарських системах;

– ідентифіковані національні моделі інституціоналізації е-комерції й моделі регулювання процесу інституціоналізації е-комерції.

удосконалено:

– періодизацію розвитку інститутів мережевої економіки та виокремленні етапу цього процесу;

– уявлення щодо системи формальних норм регулювання е-комерції, що є підставою визначення напрямів удосконалення інституціоналізації е-комерції.

дістало подальшого розвитку:

- характеристика електронної комерції як інституту, що породжений мережевою економікою, піддається логіці мережевої трансформації, має риси мережевих інституціональних структур, включає торговельну, інформаційну, фінансову складові, які охоплюють різні модальності сегментів;

- трактовка трансакційних витрат шляхом виокремлення особливостей зміни їх складових в електронній комерції та їх розподілу між її суб'єктами як умова її розвитку;

– бачення нових засобів вибудовування відносин в е-комерції як засобів зміцнення довіри онлайн-споживачів;

- уявлення щодо напрямів відновлення та розвитку економіки України зокрема шляхом регулювання е-комерції через вибудовування національної траєкторії зміцнення довіри.

7. Нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, що мають істотне значення для галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». Теоретичне та практичне значення результатів дослідження Москаленко М. О. полягає в тому, що вони поглиблюють наукові уявлення стосовно необхідних інституційних змін сфери електронної комерції, спрямованих на її перетворення на бустер розвитку української економіки. Викладені в роботі теоретико-методологічні підходи щодо інституційного забезпечення е-комерції впроваджено в навчальний процес кафедри економічної теорії та економічних методів управління економічного факультету Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна при викладанні дисциплін «Інституційна економіка», «Бізнес етика та бізнес комунікації», «Теорія і практика реформування господарських систем».

8. Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Дисертаційна робота Москаленко М. О. є самостійним науковим дослідженням, яке має високий теоретичний рівень і практичну спрямованість. В результаті дослідження на основі визначення моделей електронної комерції та моделей її регулювання були виокремленні властивості національної моделі електронної комерції в Україні і обґрунтовані необхідні напрями удосконалення національної моделі регулювання електронної комерції.

Апробація результатів дисертації.

Матеріали дисертації оприлюднено у виступах на 2 міжнародних конференціях:

III Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасне управління організаціями: концепції, цифрові трансформації, моделі інноваційного розвитку» (м. Харків, 20 листопада 2023 року).

IV Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених та здобувачів вищої освіти «Проблеми та перспективи розвитку бізнесу в Україні» (м. Львів, 22 лютого 2024 р..

Повнота опублікування результатів дисертації, кількість наукових публікацій та конкретний особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих зі співавторами та зарахованих за темою дисертації.

За матеріалами дисертації опубліковано 5 статей, з них 1 – одноосібно. 4 у наукових фахових виданнях України, 1 в іноземному виданні у країнах ЄС/ОЕСР); та 2 тез доповідей у матеріалах

III Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасне управління організаціями: концепції, цифрові трансформації, моделі інноваційного розвитку» 20 листопада 2023 року Опубліковані тези «Е-комерція: етапи і форми інституціоналізації»;

IV Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених та здобувачів вищої освіти «Проблеми та перспективи розвитку бізнесу в Україні» (м. Львів, 22 лютого 2024 р.) : тези доповідей. –Львів : Львівський торговельно-економічний університет, 2024.). Опубліковані тези «Цифрова трансформація – імператив відновлення українського бізнесу»

З опублікованих статей - 1 у наукометричних виданнях SCOPUS.

1. «The Impact of Digitalization on the Formation of new Business models in Electronic Commerce: Analysis and Trends» By: Ganna Kolomiyets, Volodymyr Rodchenko, Olga Melentsova, Vladyslav Korol, Maryna Moskalenko. International Journal for Housing Science 2024 Volume 45, Issue 4.
<https://housingscience.org/in-press/the-impact-of-digitalization-on-the-formation-of-new-business-models-in-electronic-commerce-analysis-and-trends/>
2. Москаленко М.О. Мережева економіка: трекер відновлення українського бізнесу. Інвестиції: практика і досвід. № 11. 2024. С. 186-191.
<https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/issue/view/151>
DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.11.186>
3. Москаленко М.О., Коломієць Г.М. Інституційні драйвери розвитку е-комерції в контексті відновлення економіки України. Ефективна економіка. 2024. №8. 16 с.
URL : <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4435/4470> DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.8.23>
4. Москаленко М.О., Коломієць Г.М., Меленцова О.В. Gen-All – імператив удосконалення інституційного підґрунтя управління ризиками. Бізнес Інформ. 2024. №5. С. 118-124. URL : <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-5-118-124>.
5. Москаленко М.О., Коломієць Г.М. Виклики зміцнення довіри в галузі е-комерції. Бізнес Інформ. 2024. №8. С. 224–230. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-8-224-230>

Провідний внесок за обсягом у матеріалах публікацій належить аспірантці. Москаленко М.О. провела збір, обробку і статистичний аналіз одержаних результатів та підготовку їх до друку.

Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист.

Результати виконаного наукового дослідження інституційного забезпечення е-комерції в мережевій економіці, вирішують важливе наукове завдання щодо обґрунтування напрямів удосконалення її інституційних трансформацій з метою перетворення на каталізатор розвитку національної економіки

Спеціальність, якій відповідає дисертація: дисертація повністю відповідає паспорту спеціальності 051 Економіка

9. Єдність змісту роботи, оцінка мови та стилю дисертації.

Матеріали дисертації викладено послідовно, логічно з дотриманням науково стилю.

10. Відповідність дисертації вимогам п.6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 12.01.2022 №44 зі змінами та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017№ 40.

11. Загальний висновок.

Індивідуальний навчальний план та індивідуальний план наукової роботи Москаленко М. О. виконаний у повному обсязі. Наукові результати аспірантки заслуговують позитивної оцінки.

Рекомендовано подати дисертаційну роботу Москаленко Марини Олександрівни на тему «Інституційне забезпечення е-комерції в мережевій економіці» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» для розгляду на фаховому семінарі для проведення попередньої експертизи та надання висновку про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів дисертації.

Науковий керівник:
Професор ЗВО кафедри економічної теорії
та економічних методів управління
економічного факультету
Харківського національного університету
імені В.Н.Каразіна

 Д.е.н., професор Ганна КОЛОМІЄЦЬ

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
Начальник відділу
кадрів

